

Kartice za igru "Znaš li?" o sigurnijem, odgovornijem i primjerenijem korištenju interneta

Kartice ispišite pa izrežite po crtama.

pitanje	odgovor
1. Koje osobne podatke nikako ne smiješ objaviti javno na internetu?	1. <ul style="list-style-type: none">• pravu adresu elektroničke pošte• korisnička imena i zaporce• brojeve telefona• svoju adresu• ime škole
2. Što je elektroničko zlostavljanje (<i>cyberbullying</i>)?	2. <p><i>Bullying</i> je pojam koji označava metode maltretiranja, zastrašivanja i zlostavljanja djece od strane drugog djeteta ili skupine djece. <i>Bullying</i> se manifestira kroz više oblika: fizički, emocionalni, verbalni, seksualni ili <i>cyberbullying</i>. <i>Cyberbullying</i> za maltretiranje koristi internet i njegove komunikacijske alate. Svakako razmisli o svojim riječima i postupcima na internetu jer njima možeš lako povrijediti druge osobe. Ukoliko nađeš na neki primjer elektroničkog zlostavljanja ili netko tebi pošalje takve poruke, obavezno o tome ispričaj roditeljima ili učiteljima.</p>
3. Tko je najviše izložen krađi identiteta na internetu?	3. <p>Krađa i zlouporaba identiteta predstavljaju veliku opasnost za sve korisnike interneta i raznih servisa na njemu, osobito weba, poruka u realnom vremenu (<i>instant messaging</i>) i e-pošte. Opasnostima i riziku krađe i zlouporabe identiteta izloženi su svi korisnici, osobito oni manje iskusni – početnici i djeca. Uz razumne mjere opreza, dio poteškoća i problema vezanih uz krađu identiteta i njegovu zlouporabu može biti spriječena. Zlonamjerne osobe mogu iskoristiti osobne podatke koje objaviš na internetu, zato pazi što objavljuješ.</p>
4. Što su neželjeni sadržaji na internetu?	4. <p>Svakog dana deseci milijuna korisnika šalju milijarde različitih poruka širom interneta. Velika većina elektroničke pošte ubraja se u razne oblike neželjenih poruka jer služe za oglašavanje i reklamiranje nebrojenih mrežnih stranica, tvrtki i sličnih organizacija. Druge služe za nagovaranje, a katkad i zastrašivanje korisnika. Ukoliko primite neželjenu poruku e-pošte, najbolje je da ju odmah obrišete, a ako otvorite neku internetsku stranicu s neželjenim sadržajem, zatvorite prozor preglednika i ne klikajte na dijelove te stranice.</p>

5.	5.
Što je <i>spam</i>?	<p><i>Spam</i> je netražena poruka. Kako se u današnje vrijeme slanje <i>spam</i> poruka odvija gotovo isključivo električkim putem, ono se smatra zloupotrebom električkog sustava.</p>
	<p>Ukoliko primite neželjenu poruku e-pošte, najbolje je da ju odmah obrišete i ni u kom slučaju ne odgovarajte na takve poruke.</p>
6.	6.
Što je zaštita podataka?	<p>Skup pravila koja osiguravaju povjerljivost informacija. Sigurnost podataka obuhvaća povjerljive informacije kao što su osobni podaci, a provodi se korištenjem smjernica za sigurnost informacija ili izjave o privatnosti.</p> <p>Zlonamjerne osobe mogu iskoristiti osobne podatke koje objaviš na internetu za krađu identiteta, provale ili neki drugi oblik kriminalnog djela, zato pazi što objavljuješ.</p>
7.	7.
Što je računalni virus?	<p>Zlonamjerni program koji se širi kopiranjem u druge programe. Može se širiti preko datoteka, e-pošte ili internetskih stranica. Računalo se može zaraziti virusom kada korisnik pretražuje internet ili kada otvorи privitak e-pošte. Virusi mogu oštetiti računalo i ukrasti vaše podatke.</p> <p>Svoje računalo štitimo od računalnih virusa korištenjem odgovarajućih antivirusnih programa.</p>
8.	8.
Program za zaštitu djece na računalu je...	<p>Program ili uređaj osmišljen za kontrolu komunikacije između mreža ili između mreže i računala. Program omogućuje odabir - koje će se mrežne stranice ili sadržaji moći posjećivati, s kojim će osobama dijete moći komunicirati, a može pratiti i aktivnosti te postaviti vremenska ograničenja upotrebe računala.</p>
9.	9.
Koji su opasni programi?	<p>Program ili dio programa osmišljen za uzrokovanje neželjenih događaja u računalnom ili informacijskom sustavu, primjerice, virusi, crvi ili trojanski konji.</p> <p>Takvi programi najčešće stignu na naše računalo pri posjeti sumnjivim mrežnim stranicama ili porukama e-pošte.</p> <p>Ukoliko primite neželjenu poruku e-pošte, najbolje je da ju odmah obrišete bez otvaranja privitaka, a ako otvorite neku internetsku stranicu s neželjenim sadržajem, zatvorite prozor preglednika i ne klikajte na dijelove te stranice.</p>

<p>10.</p> <p>Haker, provalnik je...</p>	<p>10.</p> <p>Osoba koja neovlašteno pristupa informacijskoj mreži ili sustavu tvrtke ili ih koristi bez odobrenja.</p> <p>Napomena: pojam "haker" ima i drugo značenje: može se odnositi i na zaljubljenika u računala.</p>
<p>11.</p> <p>Forum na mreži je...</p>	<p>11.</p> <p>Mjesto za raspravu na internetu, obično s određenom temom, na kojem se mogu postaviti poruke u formatu koji određuje davatelj usluga. Neki forumi na mreži zahtijevaju registraciju, a neki sadrže arhivu koju možete koristiti za pretraživanje određene teme. Na nekim administrator ima pravo izbrisati ili urediti neke poruke ili zabraniti pristup korisniku koji se ne pridržava pravila.</p> <p>U forumima možete sresti potpuno nepoznate ljude koji se pretvaraju da su vaši vršnjaci ili prijatelji. Uvijek budite oprezni i razmislite prije nego li odgovorite na neko pitanje da informacije o sebi i svojoj obitelji ne podijelite sa zlonamjernim osobama.</p>
<p>12.</p> <p>Crvi je...</p>	<p>12.</p> <p>Zlonamjerni program koji se samostalno širi informacijskom mrežom. Crvi se mogu širiti e-poštom ili pukotinama u zaštiti informacija u internetskom pregledniku ili operacijskom sustavu. Čak i kada korisnik ništa ne radi, crvi mogu pristupiti nezaštićenim računalima kada je računalo povezano s internetom. Crvi ometaju rad sustava ili računala te mogu širiti ostale zlonamjerne programe.</p> <p>Ukoliko vam se čini da računalo neobično radi, pokrenite antivirusni program, provjerite sve datoteke na računalu i obrišite sumnjive.</p>
<p>13.</p> <p>Soba za razgovor (<i>Chat Room</i>) je...</p>	<p>13.</p> <p>Forum na mreži u stvarnom vremenu u kojemu korisnici pišu poruke koje se odmah jedna za drugom pojavljuju na zaslonu. Poruke se zamjenjuju kada se napišu nove tako da je vidljiva samo posljednja. U takvim sobama za razgovor možete sresti potpuno nepoznate ljude koji se pretvaraju da su vaši vršnjaci ili prijatelji. Uvijek budite oprezni i razmislite prije nego li odgovorite na neko pitanje da informacije o sebi i svojoj obitelji ne podijelite sa zlonamjernim osobama.</p>
<p>14.</p> <p>Blog je ...</p>	<p>14.</p> <p>Javni dnevnik na mreži. Pri pisanju bloga imajte na umu da ga može pročitati bilo tko. Nemojte pisati ono što prijateljima ne biste rekli u lice i razmislite koliko informacija o sebi i obitelji objavljujete u blogu.</p>

<p>15.</p> <p>Hoax je...</p>	<p>15.</p> <p>Poruku poslanu elektroničkom poštom sa svrhom namjernog dezinformiranja, zastrašivanja ili uznemiravanja primatelja nazivamo <i>hoax</i>. Pošiljatelj <i>hoaxa</i> raznim metodama nastoji uvjeriti primatelja kako primljenu poruku treba proslijediti što većem broj ljudi jer će time nekome pomoći ili zaraditi novac. Kako su te metode prilično uvjerljive, nerijetko primatelji zaista šalju desetke i stotine istih poruka na adresu svojih prijatelja i poznanika. Najbolje je da takve poruke obrišete i ne šaljete dalje.</p>
<p>16.</p> <p>Prijatelji koje ste upoznali na mreži neka i ostanu samo prijatelji na mreži.</p>	<p>16.</p> <p>U <i>chat</i> sobama možete upoznavati nove ljude i stjecati nove prijatelje. No, poželite li ih upoznati uživo, imajte na umu da vaši prijatelji možda nisu oni kojima se predstavljaju. Ljudi na mreži mogu lagati o svojim godinama i spolu te se vrlo lako iza osobe koja se predstavlja kao desetogodišnja djevojčica može skrivati odrasla muška osoba s lošim namjerama.</p>
<p>17.</p> <p>Trebate li se sastati uživo s osobom koju ste upoznali na internetu?</p>	<p>17.</p> <p>Ukoliko te prijatelj kojeg si upoznao/la na mreži nagovara da se sastanete u živo, nikako nemoj otići na takav sastanak. O svemu obavijesti roditelje, učitelje ili neku odraslu osobu u koju imaš povjerenja. Ukoliko se roditelji slože da se sastaneš sa svojim online prijateljem, na sastanak povedi roditelja te sastanak dogovori na javnom mjestu. Budi oprezan/a jer, iako si u pratnji roditelja, opasno je upoznati online prijatelje. Mnogi koji su se susreli sa svojim online prijateljima bili su povrijeđeni.</p>
<p>18.</p> <p>Online prijateljstva i razgovori ne mogu zamijeniti prave prijatelje u stvarnom životu.</p>	<p>18.</p> <p>Nije važan broj prijatelja na internetu, već je važan broj prijatelja u stvarnom životu. Samo će stvarni prijatelji biti uz vas kad vam je najteže da vam pruže podršku. Računalo je samo stroj koji vam ne može nadoknaditi prijatelje.</p>
<p>19.</p> <p>Pristigla vam je poruka e-pošte od nepoznate osobe. Što ćete učiniti?</p>	<p>19.</p> <p>Ukoliko vam neko nepoznat pošalje poruku elektroničke pošte, nikako ju nemojte otvarati, nemojte slijediti poveznice koje se nalaze u takvim porukama i nemojte otvarati privitke uz poruke. Poruke i privitci koje vam šalju nepoznate osobe mogu sadržavati razne štetne programe koji mogu štetiti vašem računalu i ugroziti sigurnost cijele vaše obitelji. Poveznice koje se nalaze unutar poruka mogu vas odvesti do mrežnih stranica koje sadrže neprimjerene sadržaji ili štetne programe.</p>

<p>20.</p> <p>Naišli ste na neprimjeren sadržaj na internetu. Što ćete učiniti?</p>	<p>20.</p> <p>Kao korisnik interneta možete naići na stranice koje sadrže neprimjerene sadržaje poput slika oskudno odjevene ili gole djece, poruka koje sadrže seksualne sadržaje upućene djeci ili stranica na kojima se na bilo koji način iskorištavaju djeca – odmah recite roditeljima za njih. Zatražite njihovu pomoć te takve sadržaje prijavite.</p>
<p>21.</p> <p>U brbljaonici (<i>chatu</i>) neke osobe postavljaju neugodna pitanja i pišu ružno o tebi ili prijateljima. Što ćeš učiniti?</p>	<p>21.</p> <p>Ukoliko razgovor koji vodite u brbljaonicama krene u krivom smjeru te vam postane neugodno, odjavite se i napustite sobu za <i>chat</i>. Ukoliko vam netko govori o seksu, svakako što hitnije obavijestite roditelje. Vi imate kontrolu te sami odlučujete s kime želite razgovarati!</p>
<p>22.</p> <p>Koje stvari nije pametno staviti na online profil?</p>	<p>22.</p> <p>Prije objave podataka, slika ili videozapisa dobro razmislite radi li se o podacima koji su primjereni i koje ste spremni podijeliti s drugima. Iako vam se neki sadržaji sada čine "cool", jednoga dana možda će vama draga osoba ili vaš budući šef čitati i gledati vaš profil pa će vam biti strašno neugodno zbog gluposti koje ste objavili.</p>
<p>23.</p> <p>Je li pametno dijeliti korisničke podatke s drugim osobama? Kako napraviti dobru zaporku?</p>	<p>23.</p> <p>Podaci i zaporce korisničkih računa nisu zajednički. Ukoliko vam netko ukrade zaporku, odmah ju promijenite. Najbolje je koristiti složene zaporce i često ih mijenjati. Kako ne biste teško pamtili složene zaporce, posavjetujte se s roditeljima i osmislite ključ po kojem ćete stvarati složene zaporce koje ćete lako zapamtiti. Primjerice, zaporce možete sastaviti od početnih slova prve rečenice neke poznate pjesme ili kao neki matematički izraz.</p>